

אמר המשאיל לשואל: היכן שורי שהשאלתיך? אמר לו השואל:

משלם תשלומי כפל גגם אם לא נשבע לשקר.

מת השור (15)! ואילו האמת היא כי — מט-ב והוא, השור, שנשבר או נשבה או נגנב או אבד.

ואם מעידים העדים כי גם טבח ומכר, הדין הוא כי משלם תשלומי ארבעה וחמשה!

וכן אם אמר השואל: נשבר השור, והוא — שמת או נשבה או נגנב או אבד.

ראה הגנב, או הטוען טענת גנב, שישנם עדים שממשמשיין ובאין להעיד נגדו, (13) והקדימם ואמר גנבתו.

וכן אם אמר השואל: נשבה, והוא — שמת או נשבר או נגנב או אבד.

ואף שהמשיך להכחיש בכך שאמר: אבל לא טבחתי ולא מכרתי, ונמצא שאכן טבח ומכר, אינו משלם אלא קרן!

וכן אם אמר השואל: נגנב, והוא — שמת או נשבר או נשבה או אבד.

כיון שהודה, נפטר מן הכפל. ועל אף שהודה מחמת שירא היה פן יעידוהו העדים ויתחייב, מכל מקום כיון שאינו משלם כפל שהרי הודה בגניבה — אינו משלם ארבעה וחמשה, אלא רק קרן! (14)

קודם את דברי העדים. כי דוקא אם אין עדים בפנינו, נאמר הלימוד 'אם תמצא בשעריך — פרט למרשיע את עצמו'. אבל כאשר העדים לפנינו — אין שומעים את ההודאה אלא את עדות העדים.

כתבה המשנה "והעדים מעידים אותו שאכלו" ויש להבין, הלוא אין נפקא מינה על איזה אופן מעידים העדים ששלח השומר את ידו בבהמה. אלא העיקר הוא טענת השומר, שבטענת אבדה משלם קרן, ובטענת גנבה משלם כפל. ומדוע שינתה המשנה ונקטה כאן שהעדים מעידין שגנבו?

14. התוספות העירו שלדעת שמואל [כבא קמא עה א] הסובר שאם הודה בקנס ואחר כך באו עדים — חייב, מדוע כאן פטור מן הקנס? וביארו, שלדעת שמואל, יש להעמיד כאן כפי שהעמידו בגמרא שם, שהמדובר הוא שאכן היו עדים ממשמשיין ובאין, אולם בסוף חזרו בהם העדים ולא העידו. ונמצא שלא נתחייב בדבר על פי עדים אלא רק על פי הודאתו.

ויישב: הסיבה שהתנא לעיל נקט 'שאכלו', היא כדי להשיענו שאף אם אכל את הבהמה וביערה מן העולם, עדיין אינו חייב כפל, כיון שטען 'אבד'. ואילו כאן, מעידים העדים שגנבו ועדיין הוא קיים ברשותו — אפילו הכי חייב כפל כיון שטען 'נגנבה'.

15. ביאר התוספות יום טוב, שאין כונת השואל לומר שמתה הבהמה מחמת מלאכה, כיון שאילו מתה מחמת מלאכה — פטור השואל!

13. כתב אבן האזל בהלכות סנהדרין פרק ה הלכה טו ד, כי הדין שראה עדים ממשמשיין ובאים וקדם והודה פטור, הוא רק אם העדים עדיין לא היו בבית דין. אבל כאשר העדים מזומנים כבר לפני בית הדין, צריכים לשמוע

אמר לו: מת, ואילו האמת היא, כי הוא, השור — שנשבר או נשבה.

או שאמר השומר: נשבר, והוא, השור — שמת או נשבה [באונס].

או שאמר השומר: נשבה השור, והוא — שמת או נשבר.

[ובשתי טענות אלו, אינו כופר בממון. כיון שפטור הוא באונסין בין אם מת השור ובין נשבה].

או שאמר השומר: נגנב השור, והוא — שאבד.

או שאמר: אבד, והוא — שנגנב.

[ואף בשתי טענות אלו, אינו כופר בממון שהרי חייב הוא בין בגניבה ובין באבדה. ואף שמשקר בדבריו, אינו כופר בחיוב הממון].

ועל כל טענות אלו אמר המפקיד: משביעך אני!

ואמר השומר: אמן — הרי הוא פטור מקרבן שבועה!

והטעם: במת, נשבר, ונשבה, פטור הוא

ועל כל טענות אלו אמר המשאיל: משביעך אני!⁽¹⁶⁾ וענה השואל ואמר: אמן על השבעת המפקיד — פטור השואל מקרבן.

ולמרות ששיקר בשבועתו, הרי לא היה בה כפירת ממון. כיון שלא היה נפטר על ידה מתשלום השור. שהרי שואל הוא, וממילא משלם בכל ענין.

ואם אמר לו המשאיל: היכן שורי שהשאלתיך? ואמר לו השואל: איני יודע מה אתה סח! [כלומר, כופר הוא בעיקר ההשאלה]. ואילו האמת היא, ששאל את השור מן הבעלים.

והוא, החפץ ששאל, שמת או נשבר או נשבה או נגנב או נאבד.

וכיון שכפר בתביעת המשאיל, אמר לו: משביעך אני על כפירתך בשאילת השור,

ואמר השואל: אמן, הרי הוא חייב קרבן שבועת הפקדון. שהרי היתה כפירת ממון בשבועתו.⁽¹⁷⁾

אמר המפקיד לנושא שומר שכר, והשוכר:

[שניהם, שומר שכר והשוכר, פטורין באונסין וחייבים בגניבה ואבדה].

היכן שורי?

מחמת מלאכה שפטור הוא בענין זה, ונמצא שנגנב או נאנס, הרי גם באופן זה יש לו להתחייב?

ותירץ: אין הכי נמי, ודאי שאף אם יטען שמתה מחמת מלאכה ויתברר שנשבע לשקר, גם כן יתחייב. והמשנה נקטה את אחד משני אופני חיוב אלו.

16. יש להבין, מחמת מה משביעו? והלוא אף לדברי השואל חייב הוא לשלם ממון לבעלים? וביאר התוספות יום טוב שלא משביעו המפקיד אלא כדי לאמת דבריו. ואין זו שבועה שחייב השואל להישבע אותה.

17. ומשמע שרק באופן זה מתחייב. והקשה הר"י מיגאש, הלוא אף אם יאמר השואל מתה

כיון שבטענה זו שמת השור או נשבה, נתכוין השומר לפטור עצמו מתשלום, ואף נשבע על כך. ולכן חייב בקרבן על הכפירה בשבועת הפקדון.

ואם טען השוכר: **אבד השור או נגנב, והאמת היא, והוא — שמת או נשבר או נשבה, ואמר לו המשכיר משיביעך אני, ואמר אמן, הרי הוא פטור.**

שהרי הוא מחייב עצמו ממון במקום שהוא פטור, ולא איכפת לנו מה ששיקר בכך.

זה הכלל: (18) **כל המשנה בשבועתו מחובה לחובה,** (19) כלומר, שמשקר ומשנה בדבריו ואומר כי קרה לשור מקרה מסוים המחייבו ממון, ואילו האמת היא כי קרה מאורע אחר המחייבו ממון.

ומפטור לפטור, שטוען כי קרה לשור מאורע מסוים שפטור בו מתשלום, ואילו האמת כי קרה מאורע אחר שאף בו פטור מתשלום.

מקרבן שבועה משום שלא כפר בממון בשבועתו. שהרי בכל ענין הוא פטור מתשלום, ולכן אין בכך כפירת ממון.

ואילו כאשר טען נגנב והאמת היא כי אבד, וכן כאשר טען אבד והאמת היא כי נגנב, פטור מקרבן, שהרי בכל ענין הוא חייב את עצמו, ורק שיקר בתיאור המקרה. ומשום שקר גרידא שאין בו כפירה בחיוב תשלום — אינו מתחייב בקרבן.

אבל, אם טען השוכר: **מת השור או נשבר או נשבה.** ועל ידי טענה זו נתכוין לפטור עצמו מתשלום,

אולם האמת היא, כי: **והוא — שננגב או אבד.** ובאופן זה הוא חייב בתשלום,

ואמר לו המשכיר: **משיביעך אני,** ואמר השוכר או השומר שכר: **אמן.** חייב בקרבן שבועת הפקדון!

עצמו.

וכן יש לרבות את דינו של שואל שטען שמתה הבהמה מחמת מלאכה [ובאופן זה פטור הוא מתשלום], והוא — שמתה שלא מחמת מלאכה או נשבר או נשבה וכו'. ובשבועה זו מיקל השואל על עצמו במקום שחייב ממון, ומשום כך חייב בקרבן שבועת הפקדון. וכן להיפך, כאשר טוען שנשבר וכו' ובאמת מתה הבהמה מחמת מלאכה — פטור מקרבן.

19. התוס' יום טוב הביא נוסחאות שאינם גורסות "זה הכלל כל המשנה מחובה לחובה וכו'". אולם הר"ן העתיק וגרס לשון זו במשנתנו. ויתכן שהר"ן אינו גורס את דברי המשנה להלן "זה הכלל כל הנשבע להקל על

18. העיר הריטב"א, שכל מקום שנאמר במשנה 'זה הכלל' דרך הגמרא לשאול 'לאתווי מאי?' [כלומר, מהם הדינים המתרבים על ידי כלל זה, שאינם נזכרים במשנה]. אולם כאן, כלל זה אינו מרבה דברים נוספים, כיון שהמשנה עצמה מפרטת בארוכה את כל הצורות בהם משנה מחובה לחובה ומפטור לפטור וכו'. ואין כלל זה שבמשנה אלא לסימן בעלמא.

אולם, המלאכת שלמה על משנתנו ביאר, שבאה המשנה לרבות את דינו של שומר חנים שטען כי מת השור או נשבר או נשבה או נגנב או נאבד, ובאמת הוא פשע בו, שאז הוא חייב, כיון שנשבע להקל על עצמו ולהיפטר.

ואם אמר לו השומר שפשע, והוא — שמת או נשבר וכו', פטור כיון שנשבע להחמיר על

אמר רב נחמן, אמר רבה בר אבוח — רבי מאיר היא!

אמר ליה רבא לרב נחמן: מי איכא תנא דלית ליה ארבעה שומריין? רבי מאיר הוא התנא במשנתנו הסובר את דין ד' שומריין?

וכי ישנו תנא שאינו סובר שישנם ארבעה שומרים, והלוא על כרחך הם ארבעה. שומר חנם, שכר, שוכר ושואל?

אמר ליה רב נחמן לרבא: הכי קאמינא לך כונת דברי היא:

מאן תנא דאמר הסובר שדינו של שוכר, כנושא שכר דמי? —

אמר רבה בר אבוח — רבי מאיר היא! וזהו שנתכוין רב נחמן בדבריו בשם רבה בר אבוח, שרבי מאיר הוא התנא דמשנתנו.

וקשה: והא רבי מאיר — איפכא שמעינן ליה!

דתנן: (21) שוכר כיצד משלם? רבי מאיר אומר כשומר חנם. רבי יהודה אומר: כנושא שכר. (22)

וכן משנה מפטור לחובה, וטוען השומר כי קרה מאורע שחייב בו, ואילו האמת היא כי קרה מאורע שפטור בו —

הרי בכל שבועות שקר אלו, פטור השומר מקרבן שבועה. כיון שאינו כופר בשבועתו בחיוב ממון, אלא רק נשבע שבועת שקר גרדיא.

אבל, אם משנה בשבועתו מחובה לפטור — כלומר, שטוען כי קרה מאורע שפטור בו. אך האמת היא שקרה מאורע שחייב בו, הרי הוא חייב קרבן שבועה, כיון שכפר בשבועתו בחיוב ממון.

זה הכלל: כל הנשבע שבועת הפקדון להקל על עצמו ולהיפטר, חייב בקרבן.

אך אם נשבע לשקר כדי להחמיר על עצמו, במקום שמצד האמת הרי הוא פטור מתשלום, הרי הוא פטור אף מן הקרבן. (20)

גמרא:

שואלת הגמרא: מאן תנא "ארבעה שומריין"? [מיהו התנא ששנה את דינם של ארבעה שומרים? ולקמן תבאר הגמרא כונת שאלה זו]

עצמו וכו' כיון שמשמעותו של כלל זה, נמצאת בכלל הקודם שבמשנה.

20. הקשה התפארת ישראל [בפירוש משנתנו]: שני כללים אלו, סותרים זה את זה. כיון שמהכלל הראשון משמע שכל טענה שטוען השומר שאינה לא להקל ולא להחמיר — פטור. ואילו מן הסיפא משמע להפך, שרק היכן שבא להחמיר על עצמו פטור. אולם כאשר אינו

מחמיר ואינו מקיל — חייב.

ועיי"ש שנקט שהעיקר הוא כמו הכלל הראשון ופטור. ועיי"ש עוד במה שהביא ממגילת סתרים.

21. ברייתא היא במסכת בבא מציעא פ ב, ובעוד מקומות נשנתה.

22. רש"י בבבא מציעא פ ב ביאר את מחלוקת

על מנת להשמיע את דינו של רב וכדלקמן]:
שנינו במשנה: **אמר לשומר חנם היכן שורי**
אמר לו מת והוא שנשבר וכדו':

אמר לאחד בשוק היכן שורי שגנבת וכו':

אמר לשומר [נושא] שכר והשוכר היכן
שורי אמר לו: מת. והוא, שנשבר וכו':

היכן שורי אמר לו איני יודע מה אתה סח
כו':

אמר רב: וכולן, כל אלו שאמרה עליהם
המשנה שהם פטורים, הרי הם **פטורין**
משבועת שומריין, כלומר, אינם מביאים
קרבן אשם של שבועת הפקדון על שבועתם.

אבל, **והייבין הם משום שבועת ביטוי**
בקרבן עולה ויורד, (24) שהרי שיקרו
בשבועתן! (25)

והתירוץ: אף ששנינו כן, מכל מקום —
רבה בר אבוחאיפכא תני. שרבי מאיר הוא
הסובר שדינו של שוכר כנושא שכר הוא,
וממילא הוא התנא דמשנתנו.

ודנה הגמרא בעיקר דין המשנה: וכי **הני**,
דיני השומריין המוזכרים במשנה, **ארבעה**
שומריין הוו?

והרי **שלשה** דינים הוו?

שהרי השוכר שבמשנתנו שוה בדינו לשומר
שכר. (23)

אמר רב נחמן בר יצחק: אכן למעשה,
ארבעה שומריין הם, ומשום כך מנתה
המשנה ארבעה. ומכל מקום — **ודיניהן**
שלשה!

[להלן מזכירה הגמרא את השומריין ואת סוגי
השבועות שבהם פטורין הם מקרבן שבועה,

רבי יהודה ורבי מאיר כן:

רבי יהודה סבר, הואיל ולהנאתו נמצא החפץ
אצלו, הרי אף על פי שנותן שכר פעולתו —
שומר שכר הוא.

ומוסיף רש"י, דאם לא יתן לו שכר, יהא
שואל וחיוב באונסין. וכעת שנותן לו שכר, אינו
שואל אלא שומר שכר.

רבי מאיר סבר, כיון שנותן שכר מלאכתו
ושימושו בחפץ המושכר, ואינו נוטל שכר על
שמירתו — שומר חנם הוא. [ועיין עוד מהר"מ
שי"ק ב"מ שם].

23. ואף לדעת רבי יהודה, שוה השוכר בדינו
לשומר חנם. ונמצא שלכולי עלמא, דיני
השומריין שלשה!

והעיר התורת חיים, שלדעת רבי יהודה
ששוכר שוה לשומר חנם, מכל מקום שני עניני
שומרים שונים הם. לפי ששוכר נהנה ומהנה.
ואילו שומר חנם אינו נהנה. ואם כן שומרים

שונים הם ויש למנותם בפני עצמם?!

[מה שאין כן שוכר ושומר שכר לדעת רבי
מאיר הסובר שדינם שוה, הרי אין חילוק ביניהם
ומשום כך נמנים הם כאחד].

ומאידך, יש מי שהעיר, שאף לדעת רבי מאיר
ישנו הבדל בין שומר שכר ושוכר. שהרי אם
מתה הבהמה מחמת מלאכה, השוכר פטור.
ואילו שומר שכר חייב, שהרי אין לו רשות
להשתמש בה.

24. ובתנאי שיתקיימו דיני קרבן זה. שלהבדיל
מקרבן שבועת הפקדון, אין קרבן שבועת ביטוי
בא על מזיד גמור. ואינו מתחייב בו אלא אם
שגג בחיוב הקרבן. כלומר, שידוע כי שבועת
שוא אסורה, אך בשעה שנשבע, אינו יודע שיש
חיוב קרבן על שבועת ביטוי. ורק באופן זה הוא
חייב בקרבן!

25. בירושלמי הקשה רבי יוחנן על דברי רב:

ומקשה הגמרא: **והא איפליגו בה** רב ושמואל **חדא זימנא**, והלוא כבר נחלקו בזה רב ושמואל לעיל כה א. ומדוע צריכה הגמרא לחזור ולהשמיע מחלוקתן אף כאן?

ומהי מחלוקתן?

דאתמר: נשבע אדם **שבועה שזרק פלוני** חברו **צרוור לים**, או שנשבע **שבועה שלא זרק** —

רב אמר: חייב על שבועה זו קרבן עולה ויורד של שבועת ביטוי,

ושמואל אמר — **פטור**.

רב אמר חייב, משום **דאיתא בלאו והן**, כלומר, יכול הוא להישבע שבועה זו באופן של 'הן' דהיינו 'זרק' ויכול להישבע באופן של 'לאו' דהיינו 'לא זרק'. ושבועה זו שיכול להישבע אותה בשני האופנים הללו — חייב בה משום שבועת ביטוי.

ושמואל אמר פטור, משום **דשבועה זו שזרק פלוני צרוור לים** — **ליתא בלהבא**.

כלומר, אין בידו של הנשבע, להתחייב שיזרוק פלוני צרוור לים או לא. ומשום כך הרי זו שבועת שוא, ואינה בכלל שבועת ביטוי.

ואם כן קשה, אחר שהובאה מחלוקת זו של רב ושמואל לעיל, מדוע צריכה הגמרא

ושמואל אמר: אף פטוריין משום קרבן של שבועת ביטוי.

ודנה הגמרא: **במאי קמפלגי** רב ושמואל?

ומבארת: **שמואל סבר**, כיון שצורת שבועת ביטוי שכזאת **ליתא בלהבא**, כלומר, אינו יכול להישבע שבועה זו כלפי העתיד, שהרי לא יכול להישבע השומר שהשור הזה ימות או לא ימות.

וכיון שכך, אין שבועה זו אלא שבועת שוא. כי אין הדבר בידו, לקבוע אם ימות השור אצלו מאליו או לא.

ולכן, אין חייבים על שבועה זו משום שבועת ביטוי, גם כאשר נשבע על העבר. לפי שכל שבועה שלא נשבעים אותה להבא אף על שעבר אין נשבעין אותה.

וכיון ששבועת השומריין המובאת במשנתנו לא ניתן להישבע אותה להבא ולעתיד, הרי שאף אם נשבע אותה השומר על שעבר — אינו מתחייב עליה משום שבועת ביטוי, ולכן פטור מקרבן.

ואילו **רב סבר**, כיון **דאיתא** להאי שבועה **בלאו והן**. כלומר, הואיל ויכול השומר להישבע שבועה זו באופן של 'לאו' ובאופן של 'הן', כגון שישבע אם נגנב הפקדון אם לא נגנב, דיינו בכך על מנת להשביעו משום שבועת ביטוי.

והתירוץ: אף שמצוה להפיס דעתו של המפקיד, מכל מקום מצוה להפיסו בדברי אמת. ולא בדברי שקר. ומשום כך, אין זה נחשב

הלוא שבועה זו שנשבע השומר, היתה שבועה לצורך. שהרי מצוה להפיס דעתו של המפקיד, ואם כן מדוע חייב עליה משום שבועת ביטוי?

לחזור ולהשמיע מחלקתן אף כאן?

ומתוצת הגמרא: **צריכא** לאשמועינן אף כאן!

משום, **דאי אשמעינן** אילו היינו מזכירים את מחלוקת רב ושמואל רק **בהא**, דהיינו היכן שנשבע כי זרק פלוני צרור לים בלבד — אזי היינו אומרים כי רק **בהא קאמר רב שחייב, משום דמנפשיה קמישתבע**.

[מעצמו נשבע הוא שבועה זו ואין בית דין מחייבים אותו להישבע על כך. ולקמן תבאר הגמרא את החילוק בין אם נשבע מפי עצמו או שהשביעוהו בית דין על כך].

אבל בהך, היכן שנשבע השומר אם מת השור או לא מת, ואין הוא נשבע שבועה זו מעצמו, אלא **דבי דינא משבעי ליה, אימא מודי ליה לשמואל** שפטור משבועת ביטוי, **כדרכי אמרי**.

דאמר רבי אמרי: כל שבועה שהדיינים משביעין אותה, אין חייבין עליה משום שבועת ביטוי [ומהטעם שיבואר לקמן].

ומשום כך יש להשמיע את מחלוקתם אף כאן, ללמדנו שגם כאשר בית דין מחייבים אותו להישבע שבועה זו, סובר רב שחייב משום שבועת ביטוי.

ואי איתמר, אילו היתה נאמרת מחלוקתן

רק **בהא** דמת השור, ולא היכן שנשבע זרק פלוני צרור לים —

היינו אומרים כי **בהא קאמר שמואל** שפטור, ומטעמו של רבי **אמי**, שכל שבועה שהדיינים משביעין אותה אין חייבים עליה משום שבועת ביטוי, ולא מחמת שאינה להבא.

אבל בהך, בשבועה שזרק פלוני צרור לים, **אימא מודה ליה לרב** שכל שישנו בלאו והן חייב, ולפיכך **צריכא** גם שם ללמדנו שלשמואל פטור — משום שבועה זו ליתא בלהבא.

[ועתה מבארת הגמרא את דברי רבי **אמי** שכל שבועה שחייב להישבע על פי בית דין פטור עליה משום שבועת ביטוי].

גופא, אמר רבי אמרי: כל שבועה שהדיינים משביעין אותה, אין בה משום שבועת ביטוי. (26)

שנאמר (27) "או נפש כי תשבע לבטא בשפתים להרע או להיטיב, לכל אשר יבטא האדם בשבועה" וכולי — אם מעצמו נשבע, חייב. ואם מחמת בית דין פטור.

ולמוד זה הוא **כדריש לקיש**. **דאמר ריש לקיש: כל מקום שנאמר בתורה "כי" — משתמש [משמש] בארבע לשונות:**

א. אי, אס. ב. דלמא, אולי. ג. אלא. ד. דהא,

כשבועה לצורך, וחייב משום שבועת ביטוי.

26. עיין בחזון איש [ח"מ סימן ו ס"ק י] שנסתפק לגבי החייב שבועת הדיינים, ונשבע מחוץ לבית דין או קפץ ונשבע טרם שהשביעוהו

בית דין, האם אף על שבועה זו אינו חייב משום שבועת ביטוי.

27. ויקרא ה ד.

שהרי.

ולפי זה יכולים אנו לקרוא את הפסוק נפש כי תישבע — "נפש אם תישבע".

ובא הכתוב ללמדנו, שרק אם נשבע מעצמו, כלומר, שהיתה השבועה תלויה רק בו עצמו אם להישבע אם לאו, אז יש חיוב קרבן שבועת ביטוי. ולא כאשר משביעין אותו בית דין, שאז חייב הוא להישבע! (28)

רבי אליעזר אומר: בולן, כל אלו המזוכרין במשנה שהם פטורים, הרי הם פטורין משבועת שומריין. שאינם מביאים קרבן אשם על שבועת הפקדון. אבל, וחייבים הן בקרבן עולה ויורד משום שבועת ביטוי. (29)

וסבר רבי אליעזר כרב, דכל שבועה השייכת באופן של 'לאו' ו'הין', חייב משום שבועת ביטוי. בין אם נשבע מפי עצמו ובין אם השביעהו בית דין.

חזין מ"איני יודע מה אתה סח" דשואל, וגניבה ואבידה דנושא שכר ושכשוכר. המובאים במשנתנו שהוא [כלומר, שומרים אלו] חייב, שהרי כפרו ממזון! (30)

וכונת המשנה לחייבם בקרבן אשם משום שבועת הפקדון ובחומש ולא בשבועת ביטוי. ובשאר החיובים שבמשנה לא איצטריך רבי אליעזר לאשמעינן שחיובם הוא משום שבועת הפקדון דהא קתני בהם במפורש שחייבים אשם וחומש!

הדרן עלך ארבעה שומריין

וסליקא לה מסכת שבועות

שאכלו, הרי מפורש דינו במשנה שחייב בקרבן חומש ואשם. אולם לגבי אלו, שואל ואיני יודע מה אתה סח, ושוכר בגניבה ואבדה, לא נאמר בהם במשנה שחייבים קרבן חומש ואשם דשבועה.

וברמב"ן תמה על דברי רש"י, שהרי שואל שאמר איני יודע מה אתה סח, וכן שוכר שהעידו בו שנגנבה או שאבדה, אמרה המשנה שחייב. ופשוט הוא שכונת המשנה לחייב משום שבועת השומריין.

ולכן פירש הרמב"ן, שהסיבה שלא הזכירה המשנה טענת אבידה בשומר חנינם והודה שאכלו, היא משום שמעשה זה של אכילת וגניבת דבר הניתן בידו לשומרו, אין זה מוגדר כפשיעה בשמירה, אלא זהו גזל ממש! ואילו משנתנו הזכירה רק דינים המיוחדים לשומרים ולא דיני גזילה בעלמא.

28. רב סובר גם הוא כריש לקיש. אלא שקורא בפסוק "נפש דהא תישבע" כלומר, נפש שהרי תישבע, מכל מקום, שאפילו חייב להישבע מכח בית דין הרי הוא בקרבן עולה ויורד — רש"י.

29. ופירש הר"י מיגאש, שסבר רבי אליעזר שזה שכתב רחמנא כי תישבע — לאו מעצמה תישבע. אלא משמע בין מעצמה בין שלא מעצמה. כעין דכתיב "אדם כי יקריב מכם קרבן", דמשמע בין קרבן חובה ובין קרבן נדבה.

30. הקשה רש"י: מדוע לא הזכירה הגמרא אף את שומר חנינם שטוען אבד, והוא אכלו או שטוען נגנבו והוא גנבו, שנפסק על זה במשנה שאם הודה מעצמו משלם קרבן וחומש ואשם. ואם כן, אף הוא בכלל אלו, שחייב משום שבועת השומריין?

ותירץ: שומר חנינם שטוען אבד והתברר